(con)textos. revista d'antropologia i investigació social

Número 5. Març del 2011 Pàgines 5-11. ISSN: 2013-0864
http://www.con-textos.net

© 2011, sobre l'article, consell de redacció de *(con)textos*
© 2011, sobre l'edició, Departament d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

Aquest text i la seva edició estan subjectes a una llicència Creative Commons Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 2.5 Espanya.
Podeu consultar una còpia de la llicència a:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca

REVISTA D'ANTROPOLOGIA I INVESTIGACIÓ SOCIAL

Aprofitant una estada a Barcelona en el marc d'un any sabàtic de la catedràtica d'Etnobotànica de la Facultat de Ciències de la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM), Montserrat Gispert Cruells, he parlat amb ella - i transcric aquí les principals idees sorgides de la nostra conversa. Hem xerrat sobre l'etnobotànica com a ciència i, també, de les diferents aproximacions metodològiques dels estudis etnobotànics, tant a Mèxic com en altres territoris. Insistim en les plantes que van viatjar cap aquí (a Catalunya, a Europa en general), i en les plantes que van ser introduïdes d'aquí a Mèxic, al llarg de tants d'anys d'intercanvis transcontinentals.

ETNOBOTÀNICA, CONEIXEMENT TRADICIONAL SOBRE PLANTES, MÈXIC, HISTÒRIA DE LES PLANTES, MESTISSATGE VEGETAL

entrevista

Montserrat Gispert Cruells:

"L'etnobotànica és la disciplina que afirma que les plantes són cultura"

Maria Esperança Carrió Cabrer

Laboratori de Botànica. Facultat de Farmàcia.
Universitat de Barcelona

Av. Joan XXIII, s/n; 08028 Barcelona.
Tel. (+34) 93.402.44.90 | e.carrio@ub.edu

1. PRESENTACIÓ[1]

A na Montserrat Gispert no li agraden les definicions. Ella treballa amb els conceptes i les idees que sorgeixen quan s'estudia la relació de les persones amb les plantes. El que valora més quan parla sobre les seves recerques etnobotàniques a Mèxic és el respecte i la confiança mútua dels científics i les persones que col·laboren amb la seva saviesa en els estudis de camp.

Aprofitant una seva estada a Barcelona en el marc d'un any sabàtic, he parlat amb ella - i transcric aquí les principals idees sorgides de la

[1] Agraeixo a na Montserrat Gispert haver acceptat contestar les preguntes que sorgeixen a una estudiant principiant d'etnobotànica, haver-me aclarit idees i haver-me fet raonar sobre la ciència en sí i sobre la humanitat que hi ha al darrere de cada treball d'etnobotànica. A Joan Vallès, haver fet possible la coneixença de na Montserrat Gispert de tan a prop, haver revisat aquest escrit, i dirigir el meu treball diari amb tanta comprensió. A tots els professors i alumnes del curs d'extensió universitària d'Antropologia social del món contemporani (Facultat de Geografia i Història, Universitat de Barcelona), haver incentivat el debat metodològic i les reflexions obertes tant en la recerca com en la vida quotidiana.

nostra conversa - sobre l'etnobotànica com a ciència i, també, de les diferents aproximacions metodològiques dels estudis etnobotànics, tant a Mèxic com en altres territoris. Insistim en les plantes que van viatjar cap aquí (a Catalunya, a Europa en general), i en les plantes que van ser introduïdes d'aquí a Mèxic, al llarg de tants d'anys d'intercanvis transcontinentals.

Nascuda a Barcelona l'any 1934 i filla de catalans exiliats polítics a Mèxic l'any 1942, na Montserrat Gispert parla perfectament el català i manté llaços familiars amb Catalunya. Biòloga de formació, doctorada en Micologia i postgraduada a París en Etnobotànica de la mà de Jacques Barrau (1925-1997, professor del Muséum National d'Histoire Naturelle, i un dels pares fundadors de l'etnobotànica com a disciplina científica), actualment és catedràtica d'Etnobotànica a la Facultat de Ciències de la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM). La seva passió per l'etnobotànica comença, com ella mateixa explica, des de les primeres expedicions biològiques arran del seu doctorat, quan es va anar adonant que no només li agradava estudiar les plantes per separat, sinó també les relacions que s'esdevenen entre les societats i la natura. Un dels professors que, juntament amb Jacques Barrau, va influir de manera destacable en la transició de na Montserrat de la micologia a l'etnobotànica va ser l'enginyer agrònom Efraim Hernández Xolocotzi (1913-1991), catedràtic d'Ecologia humana a la UNAM, que impartia un curs d'"Etnobotánica y Metodología".

Na Montserrat Gispert destaca en el món acadèmic perquè, per damunt de totes les seves ensenyances, transmet il·lusió i força tant a la gent jove que comença a endinsar-se en el món de l'etnobotànica com als seus col·legues i, en general, a les persones amb qui col·labora o comparteix algun temps. Coordina el laboratori d'Etnobotànica de la Facultat de Ciències de la UNAM i porta a terme projectes a diversos estats de Mèxic (actualment a Morelos, Tabasco i Chiapas, i abans ha treballat a Guerrero i Nayarit). També col·labora amb el Jardí Botànic Nacional de la Universitat de L'Havana (Cuba) i l'Institut d'Ecologia i Sistemàtica de Cuba en temes d'horts familiars, i amb el Departament d'Història de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Còrdova (Espanya) amb projectes relacionats amb l'origen i migracions de les plantes (especialment espècies americanes migrades cap a Espanya i viceversa). Va ser una de les principals impulsores i col·laboradores de la fundació del Museu d'Etnobotànica del Jardí Botànic de Còrdova. Des de l'any 1992 col·labora també amb el Grup d'Etnobotànica del Laboratori de Botànica de la Facultat de Farmàcia (Universitat de Barcelona). És assessora de molts treballs d'etnobotànica arreu del món.

2. LA CONCEPTUALITZACIÓ DE L'ETNOBOTÀNICA

De les diferents perspectives per a l'estudi de la interacció entre la societat i la natura, na Montserrat Gispert abraça la de l'etnobotànica. L'etnobotànica té l'avantatge, diu, que es constitueix per conceptes teòrics i metodològics que vénen tant de les ciències socials i humanes com de les ciències naturals i exactes. Això ja ho deia també Jacques Barrau que, en unes altres paraules, situava l'etnobotànica a la cruïlla de les ciències naturals i les ciències humanes (Barrau, 1971). Ara bé, lluny de la sensació de confusió que podria comportar tanta interdisciplinarietat, na Montserrat valora l'ús de les eines que provenen de totes aquestes àrees de coneixement i insisteix en la idea que aquestes aproximacions metodològiques que usem en els treballs no són de cap manera l'essència de l'estudi, sinó que tan sols en són instruments per a destriar informacions.

L'essència dels treballs etnobotànics que porta a terme na Montserrat es fonamenta en una idea principal: les plantes són, tenen i generen cultura. Per tant, la història que hi ha al darrere de cada planta, de cada nom i ús, de cada concepció, de cada tramesa d'informació, de generació en generació... cada pas en la història (individual i col·lectiva) del món vegetal i humà, compta. Na Montserrat afirma que, encara avui, la interacció dialèctica societat – plantes continua sent un pilar fonamental per al desenvolupament de les societats.

(con)textos (2011) 1:5-11, ISSN: 2013-0864
© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

3. LA HISTÒRIA DE LES PLANTES I LES PERSONES

De fet, en tots els llocs del món i des dels primers temps, les societats humanes han tingut una relació molt estreta amb el medi en el qual han viscut. Han fet ús de les plantes des de l'antigor més remota per alimentar-se, per guarir-se i per protegir-se, entre d'altres activitats. És per això que es pot afirmar que actualment el llistat de plantes útils és ben ampli i relativament ben conegut. Ara bé, les diferències dels coneixements i concepcions del món vegetal entre cultures apareixen quan s'estira el fil dels usos i sabers que envolten una planta o un conjunt de plantes en un context cultural definit. Una mateixa planta, doncs, pot ser qualificada de maneres diferents en contextos diferents.

La Montserrat ens proposa un exemple molt proper per a entendre-ho: el de l'alfàbrega (*Ocimum basilicum* L.). Aquesta espècie és molt coneguda en el nostre entorn mediterrani per les qualitats condimentàries i insectífugues (Agelet, 2008; Parada, 2007; Bonet & Vallès, 2006; Rigat et al., 2006). Tanmateix, a Mèxic, on l'alfàbrega és clarament una espècie introduïda des d'Europa (Gispert & Garrido, 2004) també la valoren com a planta aromàtica però no l'associen mai a l'alimentació. Alguns grups ètnics mexicans (per exemple els *coras*, els *zoques*, els *mixtecos*, i altres) descobreixen en l'aroma intensa de l'alfàbrega la qualitat d'extraure els mals humors. Per tant, l'ús que es fa d'aquesta planta no és alimentari, sinó medicinal i ritual.

Així doncs, si volguéssim recuperar, en un hipotètic estudi, el coneixement etnobotànic compartit entre cultures, hauríem de seguir, un altre cop, la història dels usos de les plantes i de les persones. Des del seu lloc d'origen, la planta hauria viatjat – metafòricament – cap a nous ambients, i les seves qualitats s'haurien diversificat, simplificat o reinterpretat. Potser seria diferent si féssim l'estudi en una ciutat, per exemple; un lloc amb intercanvi constant i estret de cultures, on la informació podria ser apresa de les pròpies comunitats que sostenen els coneixements de les plantes introduïdes. Llavors l'aprenentatge seria de primera mà.

Com més lluny anem en la coneixença del món que envolta una planta, més propers estem d'afirmar que aquella espècie té un arrelament més profund en la cultura d'un poble. Na Montserrat explica que ells van tenir l'oportunitat de parlar amb una dona de 99 anys que recordava remeis fets amb plantes que li havia ensenyat la seva besàvia. Això vol dir que van poder conèixer la història de l'ús medicinal d'una planta al llarg de més de dos-cents anys.

4. EL GIR METODOLÒGIC EN ETNOBOTÀNICA

Insistint en la idea que l'etnobotànica s'esforça per esbrinar les connotacions culturals de les plantes, no en tenim prou només amb la simple compilació de noms i usos d'espècies vegetals ben catalogades; és necessari fer la interpretació holística de totes les informacions que recollim, i saber-les ordenar.

Per a explicar com d'important és la contextualització de les pràctiques etnobotàniques, posem el cas de la terapèutica ètnica i la seva integració en la clínica al·lopàtica moderna. L'estandardització dels remeis vegetals de manera que siguin segurs, eficaços i de qualitat (els tres principis que s'han de complir per a la comercialització dels medicaments) és una activitat avui en dia molt polèmica. A vegades es persegueix l'anomenada "evidència científica" d'un preparat a base de plantes negant de manera pragmàtica el context de curació; es considera doncs la part afectada - i, per tant, diana de l'acció farmacològica - com una unitat separada del cos del malalt.

Per a resumir-ho, na Montserrat precisa que hi ha una diferència notable entre l'estudi de l'aprofitament de qualsevol producte vegetal tractat com un material comercialitzable (això és objecte de la Botànica Econòmica) i l'aproximació de Etnobotànica, que integra la planta com un bé cultural en la societat. El punt de mira de l'Etnobotànica, per tant, se situa més enllà del de la Botànica Econòmica i inclou, per exemple, les xarxes cognoscitives sobre les plantes i les tradicions d'usos dels vegetals.

© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

5. LES PLANTES VIATGERES I EL MESTISSATGE VEGETAL

La tradició d'algunes plantes en les nostres terres sembla ser popularment indiscutible, sobretot en termes gastronòmics. Qui discutiria la catalanitat del pa amb tomàquet, la botifarra amb mongetes i els pebrots escalivats? Tant el tomàquet (*Lycopersicon esculentum* Mill.) com les mongetes (*Phaseolus vulgaris* L.) i els pebrots (*Capsicum annuum* L.) són plantes que van viatjar des d'Amèrica a Europa després del 1492, any de la trobada entre els dos móns. La introducció del tomàquet, exposa na Montserrat, va canviar les idees existents sobre l'elaboració de salses i alguns altres aspectes de l'àmbit culinari a la Mediterrània, com és el cas del color d'alguns embotits (del gris al roig) gràcies a l'addició del pebre vermell, que tractarem més endavant.

Altres exemples de plantes ben conegudes que varen immigrar cap aquí són el cacau (*Theobroma cacao* L.), el blat de moro (*Zea mays* L.), la vainilla (*Vanilla planifolia* Andrews), la figuera de moro (*Opuntia maxima* Mill.) i l'alvocat (*Persea gratissima* Gaertn.f.). En canvi, plantes emigrades d'aquí cap a Amèrica són l'enciam (*Lactuca sativa* L.), la col (*Brassica oleracea* L.), el nap (*Brassica napus* L.), l'olivera (*Olea europaea* L.), els espàrrecs (*Asparagus officinalis* L.), la farigola (*Thymus vulgaris* L.), les bledes (*Beta vulgaris* L.), i els cereals com el blat (*Triticum aestivum* L.) i la civada (*Avena sativa* L.), entre moltes d'altres.

El botànic i genetista rus Nikolai Vavílov (1887-1943) va establir per primer cop alguns centres d'origen de les plantes cultivades. Encara avui en dia es creu que aquestes àrees geogràfiques, que van ser punt de partida per a l'expansió del conreu de certes espècies, són els autèntics refugis de diversitat de les espècies cultivades i dels seus antecessors silvestres. Na Montserrat afegeix que també en els llocs d'origen de les plantes és on es recullen més noms populars i usos diferents per a les espècies cultivades i silvestres.

Del centre d'origen del sud de Mèxic i d'Amèrica Central l'exemple més conegut és el del "chilli" (en nàhuatl) o bitxo (*Capsicum annuum* L.). Aquesta planta serveix també per a explicar el concepte de mestissatge vegetal. Així doncs, el bitxo a Mèxic és molt utilitzat en la cuina autòctona per a preparar tot tipus de plats picants, com a condiment per a donar un gust coent, molt característic de la cuina mexicana. En arribar a Europa, el bitxo es va anar seleccionant fins a ser transformat en el que avui és el pebrot, una varietat no picant del bitxo, ben adaptat al paladar més suau dels europeus. En realitat, però, es pot dir que el pebrot va néixer a Europa, fruit mestís dels intercanvis transculturals al llarg de la història compartida.

6. EL PREU DEL RESCAT ETNOBOTÀNIC

A vegades s'ha dit que no és segur publicar els resultats de les recerques etnobotàniques perquè posa a l'abast de tothom el coneixement que té certa ètnia o grup cultural sobre les plantes. Aquesta afirmació s'explica perquè hi ha antecedents coneguts d'un mal ús d'aquest tipus d'informació. Un exemple d'això és el d'algunes plantes del gènere *Dioscorea* usades des de temps antics als tròpics mexicans (parlem concretament del cas de Veracruz) i que van servir de base per a la síntesi de la píndola anticonceptiva pel seu contingut en diosgenina (precursor d'algunes hormones, entre elles la progesterona). La reversió del coneixement i de part dels guanys econòmics a la cultura que va proporcionar la informació necessària per a la síntesi industrial no s'ha tingut mai en compte.

Davant d'aquest tipus de problemes de caire bioètic, na Montserrat és molt clara: el coneixement ha de ser comunitari i universal. Els resultats dels estudis etnobotànics han de ser portats a terme per a ser revertits a les societats que són portadores d'aquest coneixement i a les generacions que en seran el relleu. La filosofia última dels treballs d'etnobotànica és compartir per aprendre. Si a partir d'aquests treballs, *a posteriori*, es fa un mal ús de la informació (parlem de biopirateria, per exemple), això ja no és un tema lligat merament a l'etnobotànica, sinó del sistema polític i econòmic dominant del moment. Llavors, el problema s'haurà

© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

de tractar des d'una àrea diferent a la d'etnobotànica, i el paper que tindrà l'etnobotànic en aquests casos és el d'intermediari i garant.

7. BREU SELECCIÓ DE BIBLIOGRAFIA DE MONTSERRAT GISPERT

7.1. Articles

GISPERT CRUELLS M. (1979) "Un nuevo enfoque en la metodología etnobotánica en México". *Medicina Tradicional*, 2 (7): 41-52.

GISPERT CRUELLS M. (1981) "Les jardins familiaux au Mexique : leur étude dans une communauté rurale nouvelle située en région tropicale humide". *Journal d'Agriculture Traditionelle et de Botanique Applique*, 33 (2): 159-182.

GISPERT CRUELLS M.; GÓMEZ, A. (1986) "Plantas Medicinales Silvestres: el proceso de adquisición, transmisión y colectivización del conocimiento vegetal". *Biotica*, 2 (2): 113-125.

GISPERT CRUELLS M. et al. (1993) "Plantas Comestibles - Plantas Medicinales ¿Matrimonio en concordia?". *Antropológicas. Revista de difusión del Instituto de Investigaciones Antropológicas. Nueva Época*, 7: 58-64.

GISPERT CRUELLS M. (1994) "Els estudis etnobotànics a Mèxic. La perspectiva americana". Dins BLANCHÉ, C.; VALLÈS, J. (coords.). *Seminari d'Etnobotànica. Seminaris d'Estudis Universitaris*, 25-28.

GISPERT M.; FOLCH, R. (1994) "Els fruits cultivats i semisilvestres". Dins FOLCH, R.; CAMARASA, J.M. (eds.). *Enciclopèdia Catalana. BIOSFERA 2. Selves Tropicals*, pàg. 233-239.

GISPERT CRUELLS M. et al. (1994) "L'agricultura de plantació". Dins FOLCH, R.; CAMARASA, J.M. (eds.). *Enciclopèdia Catalana. BIOSFERA 2. Selves Tropicals*, pàg. 239-245.

GISPERT CRUELLS M. et al. (1994) "Xocolata per als déus". Dins FOLCH, R.; CAMARASA, J.M. (eds.). *Enciclopèdia Catalana. BIOSFERA 2. Selves Tropicals*, pàg. 246-252.

GISPERT CRUELLS M. et al. (1994) "La collita espontània". Dins FOLCH, R.; CAMARASA, J.M. (eds.). *Enciclopèdia Catalana. BIOSFERA 2. Selves Tropicals*, pàg. 378-380.

GISPERT CRUELLS M. et al. (1994) "Les plantes cultivades". Dins FOLCH, R.; CAMARASA, J.M. (eds.). *Enciclopèdia Catalana. BIOSFERA 2. Selves Tropicals*, pàg. 378-380.

GISPERT CRUELLS M.; ÁLVAREZ DE ZAYAS, A. (1997) "La diversidad etnológica y alimentaria en la encrucijada de la conservación y el desarrollo". *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares*, 52.

GISPERT CRUELLS M. (1997) "La cultura alimentaria mexicana: fuente de plantas comestibles para el futuro". *Monografías de Jardín Botánico de Córdoba*, 5: 51-57.

GISPERT CRUELLS M. (1998) "Aguacate". "Algodón". "Amaranto". "Batata". "Calabaza". "Chile". "Coca". "Etnobotánica". "Fríjol". "Girasol". "Maguey". "Maíz". "Mandioca". "Nopal". "Patata". "Quina". "Tabaco". "Tomate". Dins ALCINA FRANCH, J. (1998). *Diccionario de Arqueología*. Colaboración 20 voces. Madrid: Alianza Editorial.

GISPERT CRUELLS, M. et al. (2004) "Els horts familiars i les artigues del tròpic mexicà i cubà: un exemple de gestió sostenible". *Revista d'etnologia de Catalunya*, 24: 76-87.

GISPERT CRUELLS, M. et. al. (2010) "Els horts familiars de Mèxic i de Cuba. Interrelació existent entre l'entorn natural, la societat i les identitats culturals a l'Amèrica tropical". *Revista d'etnologia de Catalunya*, 35: 107-115.

7.2. Capítols de llibres

GISPERT, M.; ALCINA, J. (1999) "Las flores, elementos exóticos de la cocina mexicana" Dins GARRIDO, A. (comp.). *Los sabores de España y América*. Colección Alfara. La Val de Onsera. Espanya.

© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

GISPERT, M. (1999) "Las plantas americanas que revolucionaron los guisos, aderezos y repostería de la comida occidental". Dins GARRIDO, A. (comp.). *Los sabores de España y América*. Colección Alfara. La Val de Onsera, Espanya.

GISPERT CRUELLS, M. (2000) "La Etnobotánica: alternativa para el siglo XXI". Dins ALCINA, J.; CALÉS, M. (eds.). *Hacia una ideología para el siglo XXI*. AKAL Ediciones. Madrid, Espanya, pàg. 345-56.

GISPERT CRUELLS, M. (2001) "Relevancia del proceso cognoscitivo en la cultura alimentaria: el caso de una familia en la etnia zoque de Chiapas, México". Dins GARRIDO, A. (comp.). *Comer cultura*. Estudios de Cultura Alimentaria. Servicios de Publicaciones de la Universidad de Córdoba.

GISPERT CRUELLS, M.; COUTIÑO BELLO, B.; DÍAZ RICO, A. (2010) "Contemporary Challenges of Etnobotany". Dins ALBUQUERQUE, U.; HANAZAKI, N (eds.). *Recent Developments and Case Studies in Ethnobotany*. Sociedade Brasileira de Etnobiologia e Etnoecologia (SBEE). Núcleo de Publicaçoes em Ecologia e Etnobotânica Aplicada (NUPEEA). Brasil.

7.3. Llibres

GISPERT CRUELLS, M. et al. (1998) *Plantas usadas por los zoques en enfermedades gastrointestinales y respiratorias.* México: Universidad de Ciencias y Artes del Estado de Chiapas.

GISPERT CRUELLS, M.; RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, H. (1998) *Los Coras: plantas alimentarias y medicinales de su ambiente natural*. México: Cultura Popular y Biodiversidad, CONACULTA, SEMARNAP, INI.

GISPERT CRUELLS, M.; ÁLVAREZ DE ZAYAS, A. (1999) *Del Jardín de América al Mundo*. México: Editorial Miguel Ángel Porrúa - PROFECO.

GISPERT CRUELLS, M. et al. (2002) *Los diversos y floridos árboles de los parques de Tuxtla Gutiérrez, Chiapas*. México: Universidad Nacional Autónoma de México. Gobierno del Estado de Chiapas.

GISPERT CRUELLS, M. et al. (2004) *La montaña de humo, tesoros zoques de Chiapas*. México: Universidad Nacional Autónoma de México. Gobierno del Estado de Chiapas. Universidad de Ciencias y Artes de Chiapas. Consejo de Ciencia y Tecnología de Chiapas.

GISPERT CRUELLS, M.; GARRIDO ARANDA, A. (2004) *El Vuelo de los Aromas*. Córdoba: El Arado y la Red. La Junta de Andalucía. Consejería de Agricultura y Pesca.

GISPERT CRUELLS, M.; GARRIDO ARANDA, A. (2008) *La Seducción de los Paladares*. Córdoba: *El Arado y la Red.* La Junta de Andalucía. Consejería de Agricultura y Pesca.

BIBLIOGRAFIA

AGELET, A. (2008) *Plantes medicinals del Pallars*. Olot (Catalunya): editat per l'autor.

BARRAU, J. (1971) *L'ethnobotanique au carrefour des sciences naturelles et des sciences humanines*. *Bulletin de la Société Botanique de France*, 118: 237-248.

BONET, M.À.; VALLÈS, J. (2006) *Plantes, remeis i cultura popular del Montseny. Etnobotànica d'una reserva de la Biosfera*. Granollers i Figueres: Museu de Ciències Naturals de Granollers; Brau Edicions.

GISPERT CRUELLS, M.; GARRIDO ARANDA, A. (2004) *El Vuelo de los Aromas*. Córdoba: El Arado y la Red. La Junta de Andalucía. Consejería de Agricultura y Pesca.

PARADA, M. (2007) *Estudi etnobotànic de la comarca de l'Alt Empordà*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona.

RIGAT, M.; GARNATJE, T.; VALLÈS, J. (2006) *Plantes i gent. Estudi etnobotànic de l'alta Vall del Ter*. Ripoll: Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès.

(con)textos (2011) 1:5-11, ISSN: 2013-0864
© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona

ABSTRACT

Montserrat Gispert Cruells, professor of Ethnobotany at the Faculty of Sciences of Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM), has been in Barcelona as part of a sabbatical and I have talked with her – I transcribe here the main ideas arising from our conversation. We address the concept of Ethnobotany as a science and also the different approaches of ethnobotanical studies, both in Mexico and in other territories. We insist on the plants that travelled from Mexico to here (to Catalonia, to Europe in general), as well as on the plants that were introduced from here to Mexico along the many years of uninterrupted transcontinental trade.

KEYWORDS ETHNOBOTANY, TRADITIONAL PLANT KNOWLEDGE, MEXICO, PLANT HISTORY, PLANT MÉTISSAGE

Agraeixo a na Montserrat Gispert haver acceptat contestar les preguntes que sorgeixen a una estudiant principiant d'etnobotànica, haver-me aclarit idees i haver-me fet raonar sobre la ciència en sí i sobre la humanitat que hi ha al darrere de cada treball d'etnobotànica. A Joan Vallès, haver fet possible la coneixença de na Montserrat Gispert de tan a prop, haver revisat aquest escrit, i dirigir el meu treball diari amb tanta comprensió. A tots els professors i alumnes del curs d'extensió universitària d'Antropologia social del món contemporani (Facultat de Geografia i Història, Universitat de Barcelona), haver incentivat el debat metodològic i les reflexions obertes tant en la recerca com en la vida quotidiana.■

© de l'article, Maria Esperança Carrió Cabrer
© de l'edició, Dept. d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i Àfrica de la Universitat de Barcelona